

Súd: Okresný súd Banská Bystrica
Spisová značka: 24Ek/371/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6124238057
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Bomborová
ECLI: ECLI:SK:OSBB:2024:6124238057.2

Uznesenie

Okresný súd Banská Bystrica v exekučnej veci oprávneného: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava-Staré Mesto IČO: 35 807 598, zast.: JUDr. Katarína Hegedúšová, advokátka, Majerníkova 3/A, 841 05 Bratislava-Karlova Ves IČO:42 185 190 proti povinnému: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX/X, XXX XX D., o vymoženie 150,- EUR s príslušenstvom, o návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie, o sťažnosti oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica, vydaného vyšším súdnym úradníkom, sp. zn. 24Ek/371/2024 zo dňa 08.04.2024, takto

rozhodol:

Súd sťažnosť oprávneného z a m i e t a .

odôvodnenie:

1/ Oprávnený sa návrhom na vykonanie exekúcie, ktorý bol exekučnému súdu doručený dňa 15.02.2024, domáhal od povinného vymoženiu sumy 150 EUR s príslušenstvom na podklade exekučného titulu - rozhodcovského rozsudku sp. zn. SR 07486/14, ktorý dňa 30.10.2014 vydal Stály rozhodcovský súd zriadený zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s., so sídlom Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“).

2/ Vyšší súdny úradník vydal dňa 08.04.2024 rozhodnutie, ktorým zamietol návrh oprávneného na vykonanie exekúcie a oprávnenému nárok na náhradu trov exekučného konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 53 ods. 1, ods. 3 písm. f/ bod 4 a ods. 4 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 - 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, § 73 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní (ďalej i len „ZoSRK“), § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom do 31.12.2014 (ďalej len „ZoRK“).

3/ Zmluvu o úvere, ako aj rozhodcovskú zmluvu, uzavreté dňa 28.05.2012 medzi oprávneným ako veriteľom a povinným ako dlžníkom posúdil ako spotrebiteľské zmluvy podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase podpísania zmluvy, keďže z predloženej zmluvy nevyplýva, že povinný je podnikateľským subjektom a že by pri uzatváraní zmluvy o úvere konal v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti, pričom oprávnený pri jej uzatváraní konal v rámci svojej obchodnej činnosti. Preto na právne vzťahy vyplývajúce z vyššie uvedenej zmluvy aplikoval ustanovenia spotrebiteľského práva a posudzoval rozhodcovskú zmluvu z hľadisk podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

4/ S poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenie a vychádzajúc z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2012, sp. zn. 6Cdo 105/2011, pozri aj sp. zn. 3Cdo 122/2011, sp. zn. 3Cdo 146/2011), konštatoval, že exekučný súd je oprávnený, a zároveň povinný riešiť otázku, či rozhodcovské

konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy (rozhodcovskej doložky). Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky súdy v exekučnom konaní nepreskúmajú vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, ale len realizujú svoje oprávnenie vyplývajúce zo zákona, a to z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, (v aktuálnom znení podľa § 53 ods. 3 Exekučného poriadku), t.j. oprávnenie posúdiť, či tento exekučný titul nie je v rozpore so zákonom. Význam tohto oprávnenia tkvie v tom, že ak exekučný titul vydal orgán, ktorý k tomu nemal právomoc, ide o rozhodnutie ničotné, nevyvolávajúce žiadne právne účinky. Takéto rozhodnutie nespĺňa predpoklad materiálnej vykonateľnosti. Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Rozhodcovskú zmluvu v predložennom znení právne posúdil ako neprijateľnú, a s poukazom na § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka tým za absolútne neplatnú, nakoľko spôsobuje značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ktorá nebola so spotrebiteľom individuálne dojednaná. Skutočnosť, že dohoda zmluvných strán o právomoci rozhodcovského súdu netvorila súčasť Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ale bola uzavretá vo forme samostatnej rozhodcovskej zmluvy v ten istý deň ako zmluva o spotrebiteľskom úvere ešte neodôvodňuje záver, že táto dohoda bola individuálne dohodnutá a svedčí o vóli povinného pristúpiť na túto osobitnú zmluvnú podmienku. Povahu formulárovej zmluvy totiž majú nielen všeobecné obchodné podmienky, ale aj predtlačené znenia rôznych variant zmlúv, resp. zmluvných ustanovení. Tomuto typu zmluvy nasvedčuje aj vyhotovenie rozhodcovskej zmluvy v danej veci, ktoré má povahu formulára obdobného tomu, ktorého prostredníctvom zmluvné strany uzavreli samotnú zmluvu o úvere. Dojednanie zmluvných strán o právomoci rozhodcovského súdu by malo charakter individuálnej zmluvnej podmienky vtedy, ak by oprávnený predložil povinnému návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy v takej podobe, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že povinný mal možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť akceptovaná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Význam posudzovania kritérií, či sa jedná o neprijateľnú podmienku je práve pri rozhodcovskej zmluve zvýraznený tým, že na jej základe sa deleguje právomoc prejednať spor súkromnou osobou a spotrebiteľ sa ďalej nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Veriteľ podaním návrhu na začatie konania na rozhodcovský súd uskutočnil výber predpokladaný v čl. II bode 1 písm. a) rozhodcovskej zmluvy. Po tomto výbere už povinný nemal faktickú možnosť podať návrh na začatie konania pred všeobecným súdom, musel sa podrobiť rozhodcovskému konaniu, čím došlo k porušeniu Ústavou Slovenskej republiky garantovaného práva každého na spravodlivý súdny proces pred nezávislým a nestranným súdom. Spornosť vo vyváženosti vzájomného zmluvného vzťahu, pokiaľ ide o rozhodcovskú zmluvu, navyše vyvoláva i skutočnosť, že priamo v predtlačenej časti rozhodcovskej zmluvy je vopred určený konkrétny jediný rozhodcovský súd, ktorý je oprávnený v rozhodcovskom konaní spory vyplývajúce z danej zmluvy rozhodnúť. Takouto formuláciou rozhodcovskej zmluvy bolo dlžníkovi - povinnému odňaté právo slobodnej voľby uplatnenia či bránenia svojho práva nielen medzi všeobecným súdom a rozhodcovským konaním, no aj právo slobodného výberu konkrétneho rozhodcu či rozhodcovského súdu, ktorý by spor z danej spotrebiteľskej zmluvy podľa voľby spotrebiteľa rozhodol.

5/ Ustanovenie rozhodcovskej zmluvy, od ktorej rozhodcovský súd odvodil svoju právomoc v tomto prípade je neprijateľné, a preto je v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy neplatné. Pokiaľ teda právomoc rozhodcovského súdu bola založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, je nesporné, že rozhodcovský rozsudok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť (a to ani sčasti) spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorého vymoženia by sa mohol v rámci exekúcie domáhať. Ak v určitej veci nedošlo k uzatvoreniu platnej rozhodcovskej zmluvy, nemal rozhodcovský súd právomoc spor prejednať a vydať rozhodcovský rozsudok. Takto vydaný rozsudok nie je vykonateľný a nemôže byť ani exekučným titulom, pretože nie je spôsobilý byť podkladom na nútený výkon rozhodnutia. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu v danom konaní odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť (nezáväznosť) rozhodcovského rozsudku čo spôsobuje, že predmetný rozhodcovský rozsudok zo dňa 30.10.2014 vydaný ustanoveným rozhodcom, ktorý vyvodil svoju právomoc na konanie a rozhodnutie na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy zo dňa 28.05.2012, je nulitným právnym aktom a nemožno ho považovať za spôsobilý exekučný titul podľa ustanovenia § 45 ods. 2 písm. d) Exekučného poriadku. Na základe vyššie uvedených skutočností a s poukazom na uvedenú judikatúru návrh na vykonanie exekúcie podľa § 53 ods. 3 písm. f) bod 4 Exekučného poriadku zamietol.

6/ Proti rozhodnutiu podal oprávnený v zákonom stanovenej lehote sťažnosť, ktorou navrhoval uznesenie zrušiť. Uviedol, že je nepochybné, že rozhodcovská zmluva, dohodnutá medzi oprávneným a povinným je tzv. nevýhradnou rozhodcovskou zmluvou, nakoľko umožňuje každej zmluvnej strane domáhať sa ochrany svojich práv buď prostredníctvom rozhodcovského konania alebo súdneho konania. Už len z tohto pohľadu rozhodcovská zmluva nevyžaduje od povinného, aby spory s oprávneným riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. V zmysle rozhodcovskej zmluvy článku II - predmet zmluvy v bode 1 sa uvádza, že zmluvné strany sa dohodli riešiť všetky spory vzniknuté z predmetných zmlúv o úvere buď pred Stálym rozhodcovským súdom spoločnosti Slovenská rozhodcovská a.s. (ďalej len „rozhodcovský súd“) alebo pred príslušným všeobecným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na súde. Z toho jasne vyplýva, že nie je daná výlučnosť rozhodcovského súdu, a povinný sa mal možnosť v prípade nespokojnosti obrátiť na všeobecný súd. Obdobnou otázkou sa zaoberal aj Okresný súd Rimavská Sobota, ktorý rozsudkom sp. zn. 14C/214/214 zo dňa 24.09.2015 zamietol žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ďalej poukázal i na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2Co/107/2015 zo dňa 28.02.2016, Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 12Cb/114/2014 z 16.03.201, Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 2Er/1464/2015 z 13.11.2017. Podľa odbornej literatúry rozhodcovská doložka v spotrebiteľskej zmluve, ktorá je pre spotrebiteľa nevýhradná (t.j. dáva mu možnosť vždy sa pred podaním žaloby proti dodávateľovi rozhodnúť, či ju podá na všeobecnom alebo rozhodcovskom súde) nebude dotknutá ustanovením § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka (Magál, M. – Kubina, P.: Rozhodcovské doložky v spotrebiteľských zmluvách. Justičná revue, 2008, č. 4, s. 616 a nasl.). Povinný má teda kedykoľvek právo sa slobodne rozhodnúť, na ktorom orgáne uplatní svoje právo. Každému účastníkovi rozhodcovského konania sa má poskytnúť rovnaká možnosť na uplatnenie jeho práv a na ich ochranu. V prípade, že sa účastníci rozhodcovského konania dohodnú na predložení svojho sporu na prerokovanie stálemu rozhodcovskému súdu v zásade platí, že sa podrobujú predpisom tohto súdu. Rovnaké postavenie účastníkov konania sa musí prejavovať v procesnom postupe súdu od podania žaloby až po vydanie rozhodcovského rozsudku, ktorý obom stranám umožní predkladať návrhy na vykonanie dôkazov, podanie vzájomnej žaloby, návrhy na doplnenie žaloby a najmä právo vyjadriť sa k predloženým dôkazom druhej strany. Problémy pri ustanovení rozhodcov vznikajú, ak strany uzavreli len rozhodcovskú doložku, v ktorej riešili okruh majetkových sporov, ktoré sa budú podľa vzájomnej dohody rozhodovať v rozhodcovskom konaní a o otázke ustanovenia rozhodcov neuzavreli žiadnu dohodu. Tomu chcel veriteľ predísť, a preto navrhol rozhodcu, s ktorým mohol a nemusel dlžník súhlasiť. V prípade, že obe strany rozhodcovskú doložku v znení o výbere rozhodcu podpísali, svojím podpisom vyslovili súhlas s prerokovaním sporu pred rozhodcom ustanoveným už v rozhodcovskej doložke/zmluve. Sporová strana mohla už pri podpise rozhodcovskej doložky alebo zmluvy vysloviť nesúhlas s osobou uvedeného rozhodcu a mala možnosť navrhnúť na rozhodovanie iného rozhodcu. V takomto prípade potom podľa neho nedošlo k porušeniu zásady rovnosti v rozhodcovskom konaní pri menovaní osoby rozhodcu, lebo druhá strana sa rozhodla slobodne o podpísaní doložky a mala možnosť vyjadriť nesúhlas s jej menovaním. Ak by mal predsa len odporca, v tomto konaní povinný pochybnosti o stanovenej rozhodcovi a domnieval sa, že ide o sudcu, ktorý rozhoduje zaujato a nespravodlivo, mohol podať námietku predpojatosti podľa § 9 ZoRK. Mal možnosť tak urobiť v žalobnej odpovedi, nakoľko v každom jednom prípade je zasielaná výzva na žalobnú odpoveď. Otázkou rozhodcovskej zmluvy bola aj dohoda o spôsobe rozhodcovského konania, či sa uskutoční formou ústneho pojednávania alebo bude mať formu písomného konania. Zmluvné strany si síce dohodli písomné konanie, čo však nevylučovalo, aby sa konanie uskutočnilo ústnou formou, a o to jedna zo strán požiada. V tomto prípade takáto žiadosť ani námietky voči forme konania podaná nebola.

7/ Oprávnený odmietal akékoľvek argumenty o individuálnom nedojednaní rozhodcovskej zmluvy, nakoľko rozhodcovská zmluva nie je uzatváraná vždy. V prípade predmetnej zmluvy sa teda jedná o individuálne dojednanú podmienku. Z dôvodu existencie samostatného dokumentu má dlžník/klient (v tomto prípade povinný) na výber, či sa rozhodcovského konania zúčastní, alebo nie. Je naviac logické, že pokiaľ by zo strany spotrebiteľa došlo po uzavretí zmluvy k jej porušeniu, t. j. k jeho protiprávnemu konaniu, bude to práve dodávateľ, ktorý bude nútený obrátiť sa so žiadosťou o právnu ochranu na príslušný orgán, a to buď na základe voľby medzi rozhodcovským a súdnym konaním, alebo priamo na súd (pretože vo vzťahu k nemu nebude uzavretá rozhodcovská doložka) alebo priamo na rozhodcovský orgán (pretože vo vzťahu k nemu bude rozhodcovská doložka výhradná). Následky tohto procesného kroku už upravuje príslušné procesné právo, a nie rozhodcovská zmluva. Po začatí rozhodcovského konania nemožno v tej istej veci konať a rozhodovať na súde alebo pred iným rozhodcovským súdom, ktorá skutočnosť zakladá prekážku litispendencie pre akékoľvek ďalšie žaloby v tej istej veci, a to aj v

obrátenom procesnom postavení. Spotrebiteľ mal možnosť obrátiť sa skôr ako dodávateľ na všeobecný súd s nárokom z titulu porušenia jeho (napr. spotrebiteľských) práv alebo má možnosť sa brániť v rozhodcovskom konaní. Platnosť právneho úkonu navyše treba hodnotiť v čase jeho uzavretia a bez hypotetického zvažovania okolností, ktoré môžu, ale nemusia, nastať po jeho uzavretí. Dôležité teda je to, či zmluva v čase jej uzavretia sama osebe umožňuje alebo neumožňuje spotrebiteľovi uskutočniť voľbu medzi súdom alebo alternatívnym riešením sporu. Možnosť mimosúdneho riešenia sporov zo zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru (avšak oprávnený popiera, že by sa v danom prípade jednalo o spotrebiteľa a o spotrebiteľský úver v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch) vyplýva jednoznačne z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. r) pôvodného zákona o spotrebiteľských úveroch (zákon č. 258/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov), ako aj aktuálne účinného ustanovenia § 9 ods. 2 písm. v) zákona o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (zákon č. 129/2010 Z.z. v znení zákona č. 394/2011 Z.z.), ktoré jednoznačne umožňujú mimosúdne riešenie sporov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere. Rovnaký záver vyplýva aj zo znenia aktuálne účinnej smernice č. 2005/48/ES o spotrebiteľskom úvere (čl. 24 ods. 1), ktorá zaväzuje členské štáty zabezpečiť primeraný a účinný postup na urovanie spotrebiteľských sporov, ktoré sa dotýkajú zmluvy o úvere. Platné a účinné ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľských úverov sú vo vzťahu k právnej úprave spotrebiteľských zmlúv v Občianskom zákonníku (aj keď ani táto zásadne rozhodcovské konanie nezakazuje) nielen *lex specialis*, ale aj *lex posterior*, a teda jednoznačne majú prednosť pri aplikácii.

8/ Medzi oprávneným a povinným bola v predmetnom prípade uzatvorená rozhodcovská zmluva, a to na samostatnom liste papiera, oddelene od samotnej Zmluvy o úvere. Zároveň oprávnený poukazoval, že povinný svojím podpisom zo dňa 28.05.2012 vyhlásil, že s uzatvorením Rozhodcovskej zmluvy súhlasí, zároveň vyhlasuje, že bol pred uzatvorením zmluvy osobitne poučený o dôsledkoch uzatvorenia tejto rozhodcovskej zmluvy. Povinný svojím podpisom ako vážnym, zrozumiteľným a určitým prejavom vôle súhlasil s uzavretím. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti mal oprávnený za to, že rozhodcovskou zmluvou bola platne založená právomoc rozhodcovského súdu, a preto aj rozhodnutie, ktoré bolo výsledkom rozhodcovského konania má povahu exekučného titulu (nadobudlo právoplatnosť aj vykonateľnosť).

9/ Podľa § 202 ods. 1 druhá veta Exekučného poriadku sudca v exekučnom konaní koná a rozhoduje, ak ide o rozhodnutie, proti ktorému je prípustné odvolanie, a o sťažnostiach proti rozhodnutiam vyššieho súdneho úradníka.

10/ Podľa § 200 Exekučného poriadku na exekučné konanie sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ak tento zákon neustanovuje inak. Ustanovenia o prostriedkoch procesného útoku, prostriedkoch procesnej obrany, koncentracii a intervencii sa nepoužijú.

11/ Podľa § 250 ods. 1 CSP ak nie je sťažnosť dôvodná, súd sťažnosť zamietne.

12/ Podľa § 53 ods. 1 prvá veta Exekučného poriadku súd preskúma návrh na vykonanie exekúcie a jeho prílohy. Ak nie sú dôvody na zamietnutie návrhu na vykonanie exekúcie, súd do 15 dní od doručenia návrhu vydá poverenie na vykonanie exekúcie a upovedomí o tom oprávneného.

13/ Podľa § 53 ods. 3 písm. f/ bod 4 Exekučného poriadku súd návrh na vykonanie exekúcie zamietne, ak sa exekúcia má vykonať na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydané v spotrebiteľskom spore a rozhodcovské rozhodnutie nespĺňa náležitosti podľa osobitného predpisu alebo nie je vykonateľné.

14/ Podľa § 53 ods. 4 prvá veta Exekučného poriadku súd z dôvodov podľa odseku 3 návrh zamietne celkom alebo sčasti.

15/ Podľa § 73 ods. 3 ZoSRK rozhodcovská zmluva uzavretá pred 1. januárom 2015 sa spravuje predpismi účinnými v čase jej uzavretia.

16/ Podľa § 52 ods. 1 OZ spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

17/ Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech

zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvne dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

18/ Podľa § 52 ods. 3 OZ dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

19/ Podľa § 52 ods. 4 OZ spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

20/ Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

21/ Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť sa oboznámiť pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

22/ Podľa § 53 ods. 3 OZ ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

23/ Podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

24/ Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

25/ Sťažnosť voči uzneseniu vyššieho súdneho úradníka bola podaná včas, no sudca ju vyhodnotil ako nedôvodnú. Po preskúmaní napadnutého uznesenia vyššieho súdneho úradníka, návrhu na vykonanie exekúcie, exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu spoločnosti Slovenská rozhodcovská a.s., Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava, sp. zn. SR 07486/14 zo dňa 30.10.2014), pripojenej zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 610200631 zo dňa 28.05.2012, Rozhodcovskej zmluvy zo dňa 28.05.2012 a Všeobecných podmienok poskytnutia spotrebiteľského úveru, dospel sudca k záveru, že vyšší súdny úradník správne zistil skutkový stav veci a z takto zisteného skutkového stavu urobil aj správny právny záver a svoje rozhodnutie dostatočne a presvedčivo odôvodnil. Zároveň poukazuje na znenie ustanovenia § 202 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého písomné vyhotovenie uznesenia, ktorým sudca zamietá sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, nemusí obsahovať odôvodnenie, ak sa sudca stotožňuje s dôvodmi uvedenými v napadnutom rozhodnutí. Aj vzhľadom na skutočnosti uvádzané oprávneným v sťažnosti sudca nad rámec odôvodnenia rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka dopĺňa nasledovné.

26/ Vyšší súdny úradník správne posúdil vzťah medzi oprávneným a povinným ako spotrebiteľský a aplikoval ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľského práva. Navrhovateľ ako dodávateľ v danom prípade pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, nakoľko z výpisu z obchodného registra vyplýva, že predmetom jeho činnosti je okrem iného poskytovanie úverov z vlastných zdrojov a poskytovanie spotrebiteľských úverov bez obmedzenia rozsahu poskytovania spotrebiteľských úverov. Povinný v zmluvnom vzťahu vystupoval ako spotrebiteľ, keďže sa jedná o fyzickú osobu, ktorá pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (okrem iného je povinný v samotnej zmluve označený ako fyzická osoba prostredníctvom rodného čísla). Na tom nič nemení ani fakt, že zmluva o úvere má podľa § 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka povahu absolútneho obchodu, pretože podľa § 52 Občianskeho zákonníka je spotrebiteľskou zmluvou každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

27/ Doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37 ZoRK, má síce pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu, a teda že súd povinný nakladať s takýmto rozsudkom rovnako ako s rozsudkom všeobecného súdu. Na druhej strane však aj z konštantnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. uznesenie

sp. zn. 5 Cdo 16/2013 zo dňa 24. 10. 2013, sp. zn. 2 ECdo 106/2013 zo dňa 30. 01. 2014 a sp. zn. 8 ECdo 3/2013 zo dňa 27. 11. 2013) vyplýva, že súdna prax je jednotná v názore, že už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či rozhodnutie (iný titul) uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisoch ide o rozhodnutie (iný titul) vykonateľné tak po stránke formálnej ako aj materiálnej. V nadväznosti na uvedené je potrebné poukázať aj na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku z 27. 01. 1997 sp. zn. 3 Cdo 164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“. Pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej (resp. platnej) rozhodcovskej zmluvy (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 122/2011 z 09. 02. 2012). Uvedený postup exekučného súdu nie je posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu a nesmeruje k „zrušeniu“ tohto rozhodnutia; exekučný súd si týmto ani neosvojuje postavenie odvolacieho súdu (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 ECdo 50/2014 zo dňa 25. 03. 2014).

28/ Oprávnený v sťažnosti tvrdil, že s povinným uzavrel tzv. nevýhradnú rozhodcovskú zmluvu, ktorá umožňovala zmluvným stranám prejednať spor pred rozhodcovským alebo všeobecným súdom a táto rozhodcovská zmluva bola uzatvorená na samostatnom liste papiera, oddelene od samotnej zmluvy o úvere.

29/ Občiansky zákonník v ustanovení § 53 vymedzuje neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách a rozlišuje, či boli individuálne dojednané alebo nie. Pre posúdenie skutočnosti, či boli individuálne dojednané je podstatné, či spotrebiteľ (povinný) mal možnosť oboznámiť sa s nimi pred uzatvorením zmluvy a či mal možnosť ich ovplyvniť. Sudca preskúmaním rozhodcovskej zmluvy uzavretej medzi oprávneným (ako dodávateľom) a povinným (ako spotrebiteľom) zistil, že táto (rovnako ako aj zmluva o spotrebiteľskom úvere) bola vopred pripravená na predtlačenom formulári, keď pri jej uzatváraní sa do nej vpisovali len údaje týkajúce sa identifikácie spotrebiteľa (meno a priezvisko, bydlisko a rodné číslo), čísla zmluvy o úvere (spolu s dátumom jej uzavretia) a dátumu uzavretia rozhodcovskej zmluvy, vrátane podpisov zmluvných strán.

30/ Napriek tomu, že rozhodcovská zmluva formálne pripúšťa rozhodovanie sporu pred všeobecným súdom, vo väčšine prípadov sa žalobcom stáva veriteľ, ktorý si už sám vopred vybral konkrétny rozhodcovský súd, čím si prispôbil rozhodcovskú doložku vo svoj prospech. Predtlačené ustanovenie zmluvy, že povinný bol poučený o dôsledkoch uzavretia rozhodcovskej zmluvy (že rozhodcovské konanie je podobné konaniu na všeobecnom súde, Stály rozhodcovský súd je obdoba všeobecného súdu a rozhodca je obdoba sudcu všeobecného súdu), za situácie, keď je rozhodcovská zmluva uzatváraná v rovnaký deň spolu s úverovou zmluvou, nemožno považovať za dostatočné preukázanie kvalifikovaného vysvetlenia vážnych dôsledkov rozhodcovského konania. Už len samotná skutočnosť, že oprávnený uzavrel s povinným rozhodcovskú zmluvu, evokuje jeho úmysel vyhnúť sa konaniu pred všeobecným súdom, nakoľko si je vedomý tej skutočnosti, že v rozhodcovskom konaní bude mať lepšie štartovacie podmienky v prípadnom spore ako povinný (sídlo rozhodcovského súdu sa nachádza v sídle oprávneného, oprávnený má „bohaté“ skúsenosti s konaním pred rozhodcovským súdom). Pritom, ak by sa konanie začalo pred všeobecným súdom SR, oprávnený (dodávateľ) nemá možnosť žalovať spotrebiteľov vždy pred tým istým súdom (z dôvodu ustanovení CSP o príslušnosti súdov). Výber všeobecného súdu zo strany dodávateľa tak možno považovať za iluzórny (vzhľadom na to, že jeho výber smeruje vždy k tomu istému rozhodcovskému súdu). Ďalej je potrebné uviesť, že ak jedna zo strán podá žalobu na rozhodcovský súd (žalobca), druhá strana (žalovaný) sa už nemôže domáhať svojich práv na všeobecnom súde. Argument o tzv. nevýhradnej rozhodcovskej zmluve už súdy vo viacerých svojich rozhodnutiach označili za nepresvedčivý, keď poukázali na to, že možnosť iniciovania sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj spotrebiteľom treba považovať skôr za akademickú (keďže tu spektrum potenciálnych požiadaviek spotrebiteľa nespĺnených druhou stranou zmluvného vzťahu je zjavne veľmi obmedzené, pričom do takéhoto spektra samozrejme nemôže patriť žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku, predpokladajúca prvotné prejednanie a tiež rozhodnutie sporu rozhodcom),

predovšetkým však treba mať za to, že značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spôsobuje už to, že spotrebiteľovi jeho zmluvný partner prakticky nanúti podrobenie sa právomoci rozhodcu v dôsledku výberu vykonaného zmluvným partnerom spotrebiteľa. Túto nerovnováhu nie je spôsobilé eliminovať ustanovenie, ktoré prakticky rovnocennú možnosť výberu poskytuje spotrebiteľovi, avšak len pre prípad záujmu jeho samotného viesť spor (rozhodnutie Krajského súdu v Trnave, č.k. 10CoE/326/2010-36 z 09.08.2011, obdobne rozhodnutie Krajského súdu v Trnave zo dňa 6.08.2015, sp. zn. 10CoE/442/2014). Pokiaľ aj rozhodcovská zmluva zakladá pre žalobcu právo výberu súdu (rozhodcovského alebo všeobecného) a predmetná rozhodcovská zmluva umožňuje, aby sa dlžník v spore s veriteľom obrátil aj na všeobecný súd, nemožno opomenúť, že jeho právo je dané iba do doby, kým nepodá veriteľ návrh na prejednanie sporu na rozhodcovský súd. Voľba súdu sa tak pre spotrebiteľa stáva iluzórnou, pretože v prípade spotrebiteľských úverov je to výlučne veriteľ, ktorý rozhodcovské konanie proti spotrebiteľovi iniciuje. Nakoľko predmetná rozhodcovská doložka znemožňuje voľbou spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu pred všeobecným súdom, pokiaľ ho dodávateľ vyvolá ako prvý, je tak založená nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán (rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 19Co/357/2016 z 23.02.2017). Také závery potvrdil i Ústavný súd SR vo svojich nálezhoch, napr. sp. zn. IV. ÚS 364/2022 z 09.03.2023, sp. zn. III. ÚS 60/2020, sp. zn. I. ÚS 382/2022, uvádzajúc, že: „Aj zdanlivá možnosť voľby medzi spotrebiteľským rozhodcovským konaním a konaním pred všeobecným súdom môže v konečnom dôsledku znamenať, že voľba patrí len dodávateľovi, ktorý je spravidla vo väčšine prípadov žalobcom, a iniciovanie sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj spotrebiteľom treba považovať za skôr teoretické (keďže tu spektrum potenciálnych požiadaviek spotrebiteľa nespĺnených druhou stranou zmluvného vzťahu je zjavne veľmi obmedzené, pričom do takéhoto spektra, samozrejme, nemôže patriť žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku predpokladajúca prvotnú voľbu prejednávania a takto i rozhodnutia sporu rozhodcom). Ak výber súdu spočíva v konečnom dôsledku absolútne a jedine na výbere strany podávajúcej žalobný návrh (čo je pri spotrebiteľskom úvere pravidelne veriteľ), rozhodcovská zmluva dáva spotrebiteľovi možnosť výberu súdu do rúk iba naoko. Argument súdu o možnosti výberu medzi uzavretím a neuzavretím rozhodcovskej zmluvy nie je ústavne udržateľný, keďže aj pri hlavnej úverovej zmluve spotrebiteľ stojí pred voľbou, či ju „uzavrieť alebo neuzavrieť“, no po jej uzavretí napokon niet pochybností o existencii dôvodov na vykonanie ex offio súdnej kontroly. Samotné vecné posúdenie otázky, či uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy bolo neprijateľnou zmluvnou podmienkou, spadá do právomoci exekučného súdu.“ Z uvedených dôvodov je tak i judikatúra, na ktorú oprávnený v sťažnosti poukazoval, ktorú nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, bez väčšieho významu pre rozhodnutie v tejto exekučnej veci.

31/ Z predloženej rozhodcovskej zmluvy je zrejmé, že povinný nemal nijakú možnosť vpisovať do zmluvy svoje prípadné pripomienky alebo si napr. vybrať iný rozhodcovský súd. Pri takto koncipovanej zmluve, ktorá bola vopred pripravená oprávneným pre veľký počet spotrebiteľov, nemožno poprieť jej formulárový charakter a považovať ju za individuálne dojednanú. Podstatou a hlavnou črtou formulárových spotrebiteľských zmlúv je totiž to, že pri uzatváraní zmluvného vzťahu sa nemenia, sú všeobecné a záujemca o službu tieto podmienky prijme alebo ich odmietne a zmluva nevznikne. Predovšetkým v tom spočíva faktická nerovnosť zmluvných strán. Je zrejmé, že spotrebiteľ je tak čo do vyjednávacej pozície, ako aj čo do informovanosti v nevýhodnom postavení oproti dodávateľovi. V danom prípade nebolo možné nemožno poprieť charakter formularivosti rozhodcovskej zmluvy, ak dohoda o možnosti riešiť spory pred konkrétnym rozhodcovským súdom už bola vopred strojom (resp. elektronickými prostriedkami) uvedená v tlačive pred jej podpisom. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná, ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Dôsledkom takto uzavretej rozhodcovskej zmluvy je, že spotrebiteľ v skutočnosti ešte pred vznikom akéhokoľvek sporu stráca právo brániť sa voči nárokom veriteľa na riadnom súde v mieste svojho bydliska. Podľa názoru sudcu bolo povinnému ako spotrebiteľovi týmto postupom odňaté jeho právo brániť sa a podať žalobu, prípadne akýkoľvek iný opravný prostriedok na všeobecný súd zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky).

32/ Formulárový charakter rozhodcovskej zmluvy nepreukazuje, že by si jej uzavretie v uvedenom znení vymienil spotrebiteľ. Dôkazné bremeno o tom, že rozhodcovská zmluva bola medzi účastníkmi

individuálne dojednaná zaťažovalo oprávneného. Tento však žiadnym spôsobom nepreukázal individuálny charakter rozhodcovskej zmluvy. Jeho tvrdenia v sťažnosti a ani skutočnosť, že rozhodcovská zmluva bola uzavretá osobitne, na samostatnom liste papiera, neboli spôsobilé zvrátiť zamietnutie návrhu na vykonanie exekúcie. Ak rozhodcovská zmluva nebola individuálne dojednaná, potom takáto zmluva, hoci uzavretá na samostatnej listine, mala bezprostredný súvis so zmluvou o úvere a mohla ľahko slúžiť na obchádzanie platnej právnej úpravy slúžiacej na ochranu spotrebiteľa.

33/ Pokiaľ je neprijateľná zmluvná podmienka spôsobujúca značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, podľa ustanovenia § 53 ods. 5 OZ sa považuje za absolútne neplatnú. Zároveň tým vzniká základ pre docielenie skutočnej rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu.

34/ Predpokladom právomoci rozhodcovského súdu je platné uzavretie rozhodcovskej zmluvy medzi zmluvnými stranami. Práve preto, že rozhodcovské súdy nepredstavujú zložku verejnej moci, ale súkromnoprávny orgán, platia pre nich určité pravidlá. Ich právomoc nie je daná len ustanoveniami zákona, právomoc je odvodená od rozhodcovskej zmluvy, resp. doložky, v ktorej svoj súhlas vyjadria obe strany dohody. Len tak môže byť právomoc súkromnoprávneho orgánu daná. Exekučný súd musí pri tomto zisťovaní posúdiť nielen to, či rozhodcovská zmluva bola medzi zmluvnými stranami vôbec uzavretá, ale aj to, či bola uzavretá platne. Iba platná rozhodcovská zmluva môže totiž založiť právomoc rozhodcovského súdu na jej základe určitú vec prejednať a rozhodnúť; absolútna neplatnosť právneho úkonu má za následok, akoby právny úkon nebol nikdy uzavretý (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Cdo 135/2012 z 5.12.2012). Ak exekučný súd zistí, že rozhodnutie vydal orgán, ktorý nebol oprávnený rozhodovať o otázke týkajúcej sa rozhodnutia, návrh na vykonanie exekúcie zamietne. V prejednávanej veci súd po preskúmaní návrhu na vykonanie exekúcie a exekučného titulu zistil, že exekúcia nemôže byť nariadená, nakoľko sa jej vykonanie navrhuje na základe nespôsobilého exekučného titulu. Predložený rozhodcovský rozsudok, sp. zn. SR 07486/14 zo dňa 30.10.2014, ktorý vydal Stály rozhodcovský súd zriadený spoločnosťou Slovenská rozhodcovská a.s., rozhodcom JUDr. Miroslavom Rácom, nepredstavuje vykonateľný exekučný titul v zmysle ustanovenia § 45 ods. 2 písm. d/ Exekučného poriadku, pretože bol vydaný orgánom, ktorý nemal právomoc vec prejednať a rozhodnúť. Preto musel byť návrh na vykonanie exekúcie zamietnutý podľa § 53 ods. 3 písm. f/ bod 4 Exekučného poriadku.

35/ Na základe uvedených skutočností a právnych dôvodov sudca podľa ustanovenia § 250 ods. 1 CSP zamietol sťažnosť oprávneného voči uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sp. zn. 24Ek/371/2024 zo dňa 08.04.2024 ako nedôvodnú.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 2 CSP).

Dovolanie ani dovolanie generálneho prokurátora proti tomuto uzneseniu nie je prípustné (§ 202 ods. 4 Exekučného poriadku).